step to find guilty russia in committing evil, but enforcement of such warranty seems unreal. ICC still needs to find proper ways of enforcement bodies via creation special tribunal, or any effective mechanisms.

Literature

1. Rome Statute of the International Criminal Court. 17 July 1998, Hague, Netherlands. URL: https://www.icc-cpi.int/sites/default/files/RS-Eng.pdf (access date: 27.04.2023).

2. Alex Leff, Michele Kelemen, Charles Mayenes. The International Criminal Court issues an arrest warrant for Putin. *National Public Radio.* URL: https://www.npr.org/2023/03/17/1164267436/international-criminal-court-arrest-warrant-putin-ukraine-alleged-war-crimes (access date: 27.04.2023).

3. Russian President Vladimir Putin listens to Presidential Commissioner for Children's Rights Maria Lvova-Belova during their meeting at the Novo-Ogaryovo state residence, outside Moscow, Feb. 16. URL: https://www.rferl.org/a/russia-un-children-lvova-belova/32350081.html (access date: 27.04.2023).

УДК 34:[327.5:355/359](477)(043.2)

Бейкун А.Л., к.ю.н., доцент,
Київський інститут Національної гвардії України, м. Київ, Україна

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ БЕЗПЕКОВИХ І ОБОРОННИХ СПРОМОЖНОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ПРИЗМУ ОНОВЛЕНОЇ СИСТЕМИ ПРАВОВИХ КООРДИНАТ

Формально, на початок повномасштабної агресії з боку російської федерації у лютому 2022 року, загрози національній безпеці були відображені у Законі України «Про національну безпеку України» та в Указі Президента України від 16 лютого 2022 р. № 56/2022 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 грудня 2021 року «Про Стратегію забезпечення державної безпеки». В цілому, їх основні правові та програмні імперативи залишаються актуальними і на теперішній час, але ключові загрози територіальній цілісності та незалежності нашій державі не були окреслені як пріоритетні, були «розпорошені» серед інших загроз та небезпек, не акцентувались як домінуючі, що, відповідно, позначилось як на спрямуванні динаміки безпекового законодавства, так і векторності національної політики.

Взагалі, не дивно, що чинна система забезпечення національної безпеки і досі має відомі та окреслені «хронічні» вади: формування системи забезпечення національної безпеки України відбувалось під тиском світових лідерів, які виходили з власних національних інтересів, а не інтересів України (доцільно згадати вимоги до України стосовно

відмови від ядерної зброї без надання їй дієвих гарантій безпеки); політичне керівництво України, з часів набуття незалежності і, принаймні, до 2014 року, досить формально ставилось до змістового наповнення національно-безпекового законодавства та відповідних програмних документів Президента та Уряду, що, відповідно, позначалось і на рівні розвитку сектору безпеки і оборони (воєнної організації держави); як наслідок - не докладалось необхідних зусиль для формування і розвитку системи забезпечення національної безпеки України (хронічне недофінансування програм розвитку суб'єктів та складових сектору безпеки і оборони з кожним роком погіршувало їх стан і вело до поширення корупції, немотивованих скорочень та повного занепаду); багатовекторна зовнішня політика в умовах цілеспрямованого поглиблення розбіжностей у політичних орієнтаціях населення за регіональним принципом і налаштованість представників політичного керівництва держави на реалізацію власних, корпоративних, а не національних інтересів, сприяли негативним тенденціям і неготовності системи забезпечення національної безпеки до протидії загрозам: сепаратизму, територіальної цілісності та незалежності; незавершеність формування і, як наслідок, неспроможність самої системи забезпечення національної безпеки України до аналізу безпекового середовища та своєчасного виявлення загроз, а також значний вплив на керівництво суб'єктів забезпечення національної безпеки України з боку іноземних політичних кіл призводило до вироблення помилкових управлінських рішень з питань забезпечення національної безпеки [1].

Перерахованих причин низької ефективності системи забезпечення національної безпеки України достатньо для того, щоб ініціювати питання про її докорінне реформування, починаючи від зміни моделі її функціонування та формування цілісної системи законодавчих актів у сфері національної безпеки і оборони України.

Вади правового регулювання сектору безпеки і оборони посилюють і фактичні наслідки повномасштабної війни. Як зазначає О.Ю. Борисов, серед негативних наслідків воєнного конфлікту слід позиціонувати: 1) порушення або неможливість забезпечення раніше діючих правовідносин у багатьох сферах життєдіяльності суспільства не лише на окупованих, а й на інших територіях, що знаходяться під юрисдикцією України; 2) неможливість забезпечення прав і свобод населення на окупованих територіях, гарантованих міжнародно-правовими нормативними актами; 3) насильницька зміна юрисдикції на окупованій території; 4) зміна національної і правової свідомостей частини населення (особливо дітей і молоді) окупованих територій України під впливом проросійської пропаганди, освітніх програм так званих «ДНР/ЛНР» та інших квазі-«республік», штучне формування антиукраїнських настроїв і

переконань; 5) постійні втрати серед цивільного населення; 6) значні економічні втрати держави через необхідність матеріально-технічного (та іншого) забезпечення ведення бойових дій (закупівля боєприпасів та озброєння, ремонт техніки, додаткові виплати військовослужбовцям тощо); 7) значні економічні втрати, у тому числі і через необхідність соціального забезпечення зростаючої кількості учасників бойових дій (витрати на медичне забезпечення поранених, на забезпечення пільг учасникам бойових дій тощо) [2].

До цього слід додати: різке падіння ВВП та скорочення виробництва; девальвація національної валюти; припинення, скорочення або ліквідація чи руйнування багатьох видів економічної діяльності; масове безробіття та міграція; знищення терористичними атаками держави-агресора критичної та іншої інфраструктури; цілеспрямований терор цивільного населення масованими ракетними та іншими атаками з використанням як сучасної високотехнологічної зброї, так і різновидів зброї масового ураження, заборонених нормами міжнародного гуманітарного права; нарешті, усвідомлення недостатньої ефективності системи відповідальності у міжнародному гуманітарному праві за порушення законів та звичаїв війни і, відповідно, можливості покарання злочинців, починаючи з вищих посадових осіб російської федерації та її військового керівництва.

Звісно, повномасштабна війна з державою-терористом має для України і певні позитивні наслідки, зокрема: відбулася консолідація українського народу, самоусвідомлення себе як нації; було остаточно визначено європейський вектор розвитку держави; розпочалося ефективне реформування та модернізація Збройних сил України, інших збройних формувань, правоохоронних і розвідувальних органів держави; відбувається прискорений рух України до впливових міжнародних альянсів системи колективної безпеки розвинутих країн демократичного табору; міжнародній спільноті відкрилися сутність, мета існування, ідеологія геноциду та загарбницькі наміри держави-агресора – російської федерації.

Як зазначає О.П. Котляренко, зростання ролі національної стійкості держави зумовлює ландшафтні зміни у підходах до функціонування системи забезпечення національної безпеки і оборони держави, стимулює відмову від попередніх та вироблення нових нормативно-правових стандартів у сфері оборони України. За таких обставин створення ефективної та гнучкої системи правових координат є одним із пріоритетів розвитку спроможностей Збройних Сил України, інших, утворених відповідно до законів України військових формувань [3, с. 170].

Але цілком зрозуміло, що ситуація, яка склалася, змушує вищий законодавчий орган та керівництво нашої держави у сфері нормативно-

правового регулювання, зокрема, сектором безпеки і оборони, в першу чергу приймати не упереджувальні, а оперативні нормативи відповідно до змін воєнно-політичної, економічної тощо обстановки.

Аналізуючи нормативний масив, прийнятий відповідно до компетенції уповноваженими державними органами з початком повномасштабної війни, слід констатувати об'єктивно обмежені можливості цілеспрямованої системної діяльності нормотворчих органів і посадових осіб, що повинна бути орієнтована на забезпечення цілей і завдань по забезпеченню належного функціонування суб'єктів сектору безпеки і оборони, воєнної організації держави (оперуючи застарілим визначенням) в цілому.

Загалом, політико-правове регулювання у сфері національної безпеки в період розгортання російської агресії було інтенсивним, але відставало на кілька кроків від дій агресора, а тому - малоефективним.

У зв'язку з цим не можна не згадати деструктивний вплив на національнобезпекову правотворчість намагань домовитись з країною-агресором, починаючи з 2014 року.

Безумовно, що будь-які домовленості із країною-агресором, країною-терористом на міжнародному рівні жодним чином не узгоджуються з принципами міжнародного права, серед яких є принципи непорушності державних кордонів, територіальної недоторканості держав, невтручання у їх внутрішні справи та поваги суверенітету. Не відповідають «Мінські домовленості» і положенням Конституції України, стаття 2 якої визначає територію України як цілісну і недоторкану. Самим фактом участі у перемовинах з терористами із залученням до таких перемовин представників російської федерації Україна фактично поставила під удар власний суверенітет та недоторканість, де-юре визнала, що перегляд кордонів незалежної держави в сучасному світі можливий попри будь-які міжнародні заборони [4].

Отже, цілком природно, що реалізація цілей і завдань протидії збройній агресії військово-правовими засобами повинна спиратись, насамперед, на достатність та цілісність правового поля, наявність чіткого військово-політичного рішення та інституційно-правові безпекові й оборонні спроможності України [5; 6].

Тому, на сучасному етапі розвитку оборонних і безпекових спроможностей держави найбільш актуальним завданням є створення гнучкої, спрямованої в майбутнє системи правових координат, яка би передбачала своєчасне реагування на всі види загроз національній безпеці.

Література

1. Дацюк А., Садовський В., Полтораков О., Марутян Р. Аналіз державної політики у сфері національної безпеки і оборони України. URL: https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/Analiz-polityky-NB-pravl-final.pdf.
2. Борисов О.Ю. Правові заходи врегулювання воєнного конфлікту на Сході України: очікування і реальність. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/12345 6789/27 075/1/Borisov_magistr.pdf.
3. Котляренко О.П. Військово-правова рефлексія України на збройну агресію Російської Федерації. Юридичний науковий електронний журнал. 2020. № 4. С. 168-172. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2020/41.pdf.
4. Кравчук Р.В. Збройна агресія проти України: проблеми міжнародно-правової відповідальності. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/18613/Kravchuk_Zbroina_ahresiia_RF_proty_Ukrainy.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
5. Наукові проблеми запровадження правового режиму воєнного стану в Україні: сучасний вимір: матеріали науково-практичного онлайн-заходу. 29 квітня 2022 р. Одеса: ОДУВС, 2022. С. 313. URL: http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789/2292/1/Конференція 2292/1/_29_04.pdf.
6. Конституційні права і свободи людини та громадянина в умовах воєнного стану: матеріали наукового семінару (23 чер. 2022 р.) / упор. М.В. Ковалів, М.Т. Гаврильців, Н.Я. Лепіш. Львів: ЛьвДУВС, 2022. 315 с. URL: file:///C:/ Users/Andrew/Downloads/23_06_2022.pdf.

УДК 342.72/.73(043.2)

Бєлкін М.Л., докторант, адвокат,
м. Краматорськ, Донецька обл., Україна

ПРОБЛЕМИ НАПРАВЛЕННЯ ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ДОКУМЕНТІВ НА ЕЛЕКТРОННУ АДРЕСУ СУДІВ

Позивачі звернулися Господарського суду міста Києва з позовною заявою, направленою на електронну адресу суду та підписаною електронним цифровим підписом (ЕЦП). Однак ухвалою суду від 30.09.2022 р. у справі № 910/9714/22 позовну заяву було повернено з посиланням на пункт 1 ч. 5 ст. 174 Господарського процесуального кодексу України [1]. Як вказано в ухвалі, суд узяв до уваги, що позовна заява надійшла до суду на електронну пошту суду, тобто не у спосіб, що передбачений процесуальним законом. На думку суду Господарський процесуальний кодекс України не передбачає можливості звертатися до суду із позовними заявами в електронній формі шляхом надсилання їх на електронну пошту суду, навіть за умови підписання такого електронного листа (ЕЦП). Ця ухвала була оскаржена в апеляційному порядку. Однак